

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2011 – 2015)

Февруари, 2011г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Contents

1	Въведение	6
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите		7
2	Контекст.....	7
2.1	Предистория: как е създадена стратегията	7
2.2	Обхват и фокус на стратегията	8
2.3	Съответствие с международни, национални и местни политики.....	9
2.3.1	Национални приоритети в развитието на социалните услуги.....	9
2.3.2	Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги	9
2.3.3	Стратегически документи	10
3	Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите.....	11
3.1	Тенденции в развитието на община Долна Митрополия	11
3.2	Идентифицирани рискови групи и потребности.....	14
3.3	Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения.....	16
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги		17
4	Приоритети и цели на Общинската стратегия	17
4.1	Визия, ценности и принципи	17
4.2	Приоритети в развитието на социалните услуги в община Долна Митрополия	18
4.2.1	Приоритетно направление „Повишаване ефективността на социалните услуги, предоставяни в общността”	18
4.2.2	Приоритетно направление „Оптимизиране на социалните услуги, предоставяни в специализираните институции”	19
4.2.3	Приоритетно направление „Развитие на иновативни и алтернативни социални услуги за уязвими групи”	20
4.2.4	Приоритетно направление „Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги”	21
4.2.5	Приоритетно направление „Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги”	21
4.3	Основни целеви групи – потребители на услугите в община Долна Митрополия	22
4.4	Интервенция – социални услуги и мерки в община Долна Митрополия.....	22
4.4.1	Мерки и дейности по Приоритетно направление „Повишаване ефективността на социалните услуги, предоставяни в общността”	22
4.4.2	Мерки и дейности по Приоритетно направление „Оптимизиране на социалните услуги, предоставяни в специализираните институции”	25
4.4.3	Мерки и дейности по Приоритетно направление „Развитие на иновативни и алтернативни социални услуги за уязвими групи”.	27

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

4.4.4	Мерки и дейности по Приоритетно направление „Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги”	28
4.4.5	Мерки и дейности по Приоритетно направление „Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги” .	30
5	Финансова рамка и източници на финансиране на социалните услуги в община Долна Митрополия	31
5.1	Финансови ресурси	31
5.2	Материално-технически ресурси.....	32
5.3	Човешки ресурси	33
Раздел В: Технология на изпълнението.....		34
6	Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията.....	34
6.1	Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.....	34
6.2	Изграждане на административен и организационен капацитет	35
7	Времева рамка и периодика	35
8	Институционална рамка на изпълнението на стратегията	36
8.1	Отговорности и роли в изпълнението на стратегията	36
8.2	Механизми на партньорството	41
9	Система за мониторинг и оценка	41
9.1	Цели и задачи на мониторинга и оценката	41
9.2	Участие на общината в мониторинга и оценката:	44
9.3	Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка	45
10	Публичност и прозрачност	45
11	Актуализация на Стратегията.....	46

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца, лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КССП	Консултативен съвет по социално подпомагане
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
ПРООН	Програма за развитие на Организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ТЗ- УНИЦЕФ	Техническо звено за деинституционализация към АСП и УНИЦЕФ
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

1 Въведение

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015 г.) е разработена на основание Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане, следвайки модела на УНИЦЕФ на областно планиране с участие на всички заинтересовани страни

Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в община Долна Митрополия – общинска администрация и общински съвет, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане, местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО).

Стратегията е съобразена с целите и принципите на Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания и Национална програма за равни възможности на хората с увреждания.

Настоящата стратегия съответства на Общинския план за развитие на Община Долна Митрополия и Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Плевен.

Целта на Стратегията е да определи приоритетите в областта на социалните услуги в общността на местно ниво, съобразени със специфичните потребности на населението в Община Долна Митрополия.

Настоящата стратегия има за своя задача да гарантира синхронизиране на действията на държавата, местната власт и гражданския сектор за подобряване благосъстоянието на децата и възрастните в общината.

Стратегията предвижда и се базира на разбирането за развитието на социалните услуги като развитие на социалната икономика, разгърнато като двустранен процес – развитие на социалните услуги за деца и възрастни като средство за адекватно посрещане на нуждите и потребностите на рисковите групи деца и възрастни, от една страна; и развитие на икономиката и трудовата заетост – осигуряване на подходящи работни места за квалифицирани в сферата на социалните дейности специалисти и други специалисти в подкрепящите и обслужващите дейности.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите на общината.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

2 Контекст

2.1 Предистория: как е създадена стратегията

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в община Долна Митрополия – общинска администрация и общински съвет, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), териториални структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО) и под методическото ръководство на УНИЦЕФ.

Нормативно разработването на общински стратегии и годишни планове за развитие на социалните услуги е регламентирано с измененията на Закона за социално подпомагане от 23.02.2010 г и на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане – от 9.04.2010 г.

Процесът на общинско планиране с участието на всички заинтересовани страни премина през **четири основни етапа**:

- **Етап 1:** Изграждане на партньорства, създаване на организация за планиране, подготовка;
- **Етап 2:** Проучване на потребностите и анализ на ситуацията;
- **Етап 3:** Същинско стратегическо планиране на социалните услуги и мерки за социално включване. Разработване на Общинска стратегия и финализиране на документа през широк процес на консултиране.
- **Етап 4:** Обсъждане и гласуване на Общинската стратегия, като секторна политика, от Общински съвет Долна Митрополия.

В съдържателно отношение, етапното развитие се интерпретира от **предприети действия (стъпки)** в свързана последователност, подчинени на логиката за участие на всички заинтересовани страни в плановия процес.

Първият етап включва следните събития:

Със Заповед № РД-08-141/11.05.2010 г. на Кмета на Община Долна Митрополия бе сформирана „Териториална работна група“ за разработване на Общинска стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015 г. и годишен план за развитие на социалните услуги за 2011г. Групата е в състав от 8 участници, като включва: 5 служители от общинска администрация, 1 експерт от специализираните структури и 2 представители на организации, доставчици на социални услуги.

В периода 10-12.05.2010 г. трима представители на работната група взеха участие в обучение „Моделът за областно планиране с участие“, организирано от УНИЦЕФ в гр.Плевен.

На 14.05.2010 г. участници от работната група присъстваха на Първа областна работна среща за стартиране процеса на планиране на областната и 11-те общински стратегии.

От тази дата нататък започна осъществяването на **втория етап** на планирането.

Започна набирането, обработването и синтезирането на информация и данни, необходими за изготвяне на доклад-анализа. Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са важни за адекватното планиране на капацитета на предвижданите социални услуги, и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите и потребителите, обслужващи едно или няколко населени места, както и за разработване на „смесени“ услуги за рискови групи – комбиниране на две или повече услуги в обща административна рамка.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- автори на доклада

1. Лилия Латовска – Координатор за Община Долна Митрополия (гл. експерт „Инвестиционни програми и ИТ обслужване” към Община Долна Митрополия)

2. Татяна Парашкевова – Член на Областен оперативен екип (сътрудник социални дейности към Община Долна Митрополия)

3. Атанаска Василева – Член на Териториалната работна група (н-к отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане” – Долна Митрополия)

На 15.06.2010 г. бе налице готов проект на документа.

На 25.06.2010 г. доклад-анализът бе приет на заседание на Общински съвет Долна Митрополия.

Третият етап започна с анализиране на информацията от доклад-анализа и планиране на социалните услуги на територията на община Долна Митрополия, които да бъдат включени в Областната стратегия. Представители на териториалната работна група взеха участие в работата на тематичните работни групи, създадени по трите приоритетни направления:

- Приоритетно направление „Повишаване ефективността на социалните услуги, предоставяни в общността”;
- Приоритетно направление „Оптимизиране на социалните услуги, предоставяни в специализираните институции”;
- Приоритетно направление „Развитие на иновативни и алтернативни социални услуги за уязвими групи”;

Формулираха се и следните приоритетни направления:

- Приоритетно направление „Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги”;
- Приоритетно направление „Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги”.

В резултат на съвместната работа на всички заинтересовани страни Областната стратегия за развитие на социалните услуги бе изготвена и съгласувана от Областния съвет за развитие. Териториалната работна група започна изготвянето на Общинската стратегия на база на включените в Областната стратегия и приети социални услуги на територията на община Долна Митрополия. Разработи се проектът на Общинската стратегия.

Четвъртият етап обхваща обсъждане и гласуване на Общинската стратегия, като секторна политика, от Общински съвет Долна Митрополия.

2.2 Обхват и фокус на стратегията

Като **административно-териториални единици**, в обхвата на анализа са включени всичките 16 селища от състава на Община Долна Митрополия (14 села и 2 града), като се обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи, с ограничен достъп до услуги. Със създаването на общинската стратегия като функция на Областната стратегия се цели да се преодолее неравномерността в развитието и достъпа до социални услуги. До момента развитието на социални услуги в общината е без достатъчно проучване на нуждите на рисковите групи и без да се взема предвид ситуацията в съседните общини. Тези обстоятелства довеждат до това, че жителите на различните общини в областта имат достъп до различни социални услуги, като най-многобройни са тези в община Плевен (където обаче са предназначени предимно за жителите на общинския център).

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Стратегиата включва на първо място социалните услуги, които ще работят на територията на общината през периода 2011 – 2015 г. Включени са както съществуващите вече услуги (като се посочва дали те трябва да бъдат запазени в техния настоящ вид), така и развитието на нови социални услуги. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Освен това, са посочени тези мерки и дейности в сферата на социалното подпомагане и свързани сфери (здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които имат връзка с функционирането на социалните услуги и са с ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

В стратегията са включени социални услуги за всички рискови групи на територията на общината, като в рамките на стратегията са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ. Приоритетизирането е основано на остротата на проблемите и наличните ресурси.

2.3 Съответствие с международни, национални и местни политики

2.3.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2003г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи.

Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората, се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групи в риск и целят интегрирането им в общността. Въведени са отговорности на общините при управлението на социалните услуги на местно ниво. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

2.3.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В процеса на планиране са включени основните институции с отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги. Тук са взети предвид следните им компетенции:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;
- Министерство на финансите – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенцията за социално подпомагане (АСП) разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги. Чрез Дирекциите „Социално подпомагане” се предоставят и социални услуги;
- Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критерии за социални услуги за деца и семейства.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- Областен управител и Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането във всички сфери, в т.ч. и на социалните услуги;
- РДСП, която изготвя становища за откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност;
- Общините – създават общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги; възлагат и договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги (общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица);
- Дирекции “Социално подпомагане”, които са ангажирани с идентифицирането на случаи, оценка и насочване към различни доставчици на социални услуги;
- Обществените съвети за социално подпомагане в общините, ангажирани с обществения контрол;
- Организации с нестопанска цел и представители на рисковите групи.

2.3.3 Стратегически документи

При разработването на стратегическите документи на местно и областно ниво се прилагат принципите, утвърдени в:

Международни нормативни актове, в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН;
- Международния пакт за социални, икономически и културни права.

В документи на национално ниво, като:

- Национален доклад по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010г.;
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 година;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 – 2020 година.
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 година.

В документи на областно и общинско ниво в област Плевен:

- Областна стратегия и план за регионално развитие на област Плевен (2005 – 2015);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Областни и общински програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги на ниво община;

Общинската стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за

местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

3 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите

3.1 Тенденции в развитието на община Долна Митрополия

Община Долна Митрополия се намира на 11 км. от областния център, заемайки площ от 674 814 декара в Централна Северна България. Обхваща 16 населени места от долините на реките Дунав, Искър и Вит и хълмистите възвишения между тях. Граничи със следните общини: на изток - с Плевен и Гулянци, на запад - с Кнежа и Оряхово, на юг - с Плевен и Долни Дъбник. Северната ѝ граница е река Дунав. Равнинните релефни форми позволяват свободно проникване на въздушни маси с океански и континентален характер, което има определено значение за развитието на земеделието.

По територия община Долна Митрополия се намира на второ място сред общините в област Плевен. Това е един от най-важните активи на общината и определя бъдещото устойчиво местно развитие и приоритети, които трябва да се използват рационално. Общината включва 16 населени места - 2 града и 14 села с общински център гр. Долна Митрополия.

Демографска характеристика:

Основните проблеми, идентифицирани от анализа на сегашната ситуация и оценката на потребностите от социални услуги в община Долна Митрополия, поставят редица въпроси за състоянието и развитието на тези услуги. Анализът на ситуацията дефинира факторите, формиращи рисковите групи, имащи нужда от социални услуги и причините довели до това им състояние на неравнопоставеност спрямо останалото население.

- Населението на община Долна Митрополия намалява, а заедно с това репродуктивните и трудоспособните контингенти, което усложнява демографската и икономическа ситуация. Причините са големите загуби на човешки ресурси, силно влошена възрастова структура и възпроизводство с голям отрицателен естествен прираст. Демографските процеси в общината налагат вземането на конкретни мерки при целенасоченото дългосрочно планиране, съобразено с прогнозите за броя на живеещите в отделните селища и в общината като цяло;

- В общината се наблюдава различна средна продължителност на живота. Причината за различията е комплексна, но в същото време тя е синтезиран показател за стандарта на живот и равнището на развитие;

- Във всички населени места в общината намалява населението и то не само в селата, но и в градовете. Това е индикатор за общ спад в урбанистичното развитие както в количествено, така и в качествено отношение. Това има своето пряко следствие за създаване на предпоставки за повишен риск от социална изключеност в определена възрастова група (най-възрастните и самотноживеещите), която с годините се разраства като относителен дял в общата численост на населението. Този процес заслужава внимателен анализ и допълнително подпомагане чрез инструментите на целенасочена държавна политика.

- Застаряването на населението води до увеличаване на демографския товар, с всички произтичащи от това затруднения пред системите за социална защита, социалната инфраструктура и обслужването на населението. Увеличават се разходите за издръжка на

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

възрастните поколения. Намаляват възможностите за защита на децата и на хората в активна възраст.

- По-големият дял на възрастните хора в по-малките населени места, и то най-вече в селата, е сериозен проблем пред обществото за предоставяне на адекватни социални услуги, дължащо се на слабо развита социална мрежа.
- Нараства броят на извънбрачните раждания, което увеличава потребността от защита на тази рискова група.

Икономическото развитие, заетост и безработица:

- Малките населени места имат по-ниско качество на живот от градовете. Намалялото население води до неефективност на обществените услуги, образование, здравеопазване, социални услуги, оттам и ограничен достъп до тях. Намирането на баланс между икономическата ефективност и необходимостта от услуги е истинско предизвикателство за местните и териториални власти;
- Не е използван пълният потенциал на общината за икономическо развитие, липсват инвестиции за поддържане и обновяване на транспортната инфраструктура;
- Икономическата активност в общината все още е ниска, в сравнение с активността на национално ниво. Коефициентът на заетост, който е огледален на коефициента на безработица, е с няколко пункта по-нисък от този в страната, за 2009г. той е 43.20 за областта, срещу 48.20 за страната;
- Безработицата в края на м. май 2010 год. е 13,67 %;
- Пазарът на работната сила е дисбалансиран – висока безработица и в същото време - недостиг на квалифицирана работна сила;
- Традиционно, дялът на нискоквалифицираните и нискообразованите безработни е най-голям в образователната структура на безработицата.

Здравеопазване:

Здравните грижи за населението се осигурява от 15 лекарски и 10 стоматологични практики, по всички населени места има изградени и функционират лекарски кабинети. През 2009г. бе открит Център за спешна медицинска помощ. За община Долна Митрополия средният брой население на 1 общопрактикуващ лекар е 1420 души. В община Долна Митрополия няма болнични заведения, което е един от основните проблеми, тъй като населението е предимно от възрастни хора и се срещат трудности с придвижването до областния град Плевен, за да ползват специализирана медицинска помощ.

Училищното здравеопазване се осигурява от дванадесет медицински сестри, работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини от общината.

Застаряването на населението води до увеличаване на демографския товар, с всички произтичащи от това затруднения за здравното обслужване на населението. Увеличават се разходите за издръжка на възрастните поколения. Намаляват възможностите за защита на децата и на хората в активна възраст. Дялът на възрастните хора в селата е значително по-голям от тези в градовете поради вътрешната миграция в последните години и това допълнително създава проблеми поради по-слабо развитата здравна мрежа в селските райони.

Проблем за здравеопазването е липсата на профилактика, големият брой здравно неосигурени лица, особено сред малцинствените общности, занемарения контрол при задължителното ваксиниране на децата.

Ограничаването на достъпа до здравни услуги, несполучливите в редица случаи организационно-структурни промени, недостатъчните финансови ресурси и принудително

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

налаганите от населението самоограничения в потреблението на здравни услуги поради икономически причини съдействат за високите нива на заболяемостта, на общата и детска смъртност, задържането на общата продължителност на живота, влошават качеството на живот на българското население.

Образование:

На територията на община Долна Митрополия, през учебната 2009/2010 г. функционират 8 общински училища и 13 детски градини, от които 2 обединени детски заведения.

Три основни фактора влияят на структурата на общинската образователна система:

1. **Демографският фактор** дава своето негативно отражение както върху броя на учениците, така и върху броя на учебните заведения в общината.

2. **Фактор раждаемост:** статистическите данни от ЕСГРАОН в община Долна Митрополия за родените и подлежащи на задължително обучение ученици през следващите пет години не променят съществено броя на учениците в училищата;

3. **Миграционните процеси** в страната /към други градове/ и в чужбина влияят значително върху общия брой на учениците и води към тяхното намаляване. Движението от и към чужбина засяга най-вече училища и райони, където преобладават ученици с ромски етнически произход и там където нивото на безработицата е голямо.

Анализът на данните налага следните изводи за образованието:

- Увеличава се броят на децата, които напускат училище без да завършат задължителното основно образование;
- Запазва се високият брой на трайно непосещаващите училище деца, поради социални и семейни причини;
- Няма надеждни статистически данни за децата, които изобщо не посещават училище;
- Ниското образователно равнище и оттам липсата на квалификация са основна причина за безработицата сред социално уязвимите групи;
- По отношение на професионалното обучение и професионалната квалификация, слабо са застъпени формите за учене през целия живот – форма на обучение и преквалификация, която намира все по-широко приложение през последните 10 години в страните от ЕС. Раздвижване в тази посока настъпи през последната година с прилагането на ОП “Развитие на човешките ресурси”. За резултатите от прилагането на Програмата е рано да се правят изводи, поради краткия период на нейната работа.

Жилища и жилищна политика:

Техническата инфраструктура не се отличава от тази на населените места от този тип. Водоснабдяването, електроснабдяването и съобщенията са добре развити. Във всички селища на общината няма изградена централна канализационна мрежа, което е основен недостатък на техническата инфраструктура.

Община Долна Митрополия разполага с недостатъчен, в по-голямата си част амортизиран жилищен фонд за настаняване на нуждаещи се от тази услуга. Голяма част от наличните жилища са разрушени от обитаващите ги, предимно настанените от ромски произход. Това поставя общината в затруднено положение, що се касае до задоволяване потребностите на нуждаещите се хора, предимно от рисковите групи на населението.

Изводи:

- Не е достатъчен броят на годните общински жилища, необходими за настаняване на нуждаещи се;
- Липсата на ВиК инфраструктура в кварталите с компактно ромско население, води до опасност от висока заболяемост;
- Не се използват възможностите, които се предоставят по оперативните и други донорски програми, насочени към подобряване жилищните условия на ромите.

3.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

В Анализа на ситуацията в община Долна Митрополия са дефинирани два основни параметъра - “доходи” и “възраст”, които в съчетание с други фактори създават рисковете от социално изключване на индивидите. Рисковите групи от населението са диференцирани на база на определени фактори, които пораждаат риск от отдалечаване или изключване на тези групи от начина на живот, който се определя като нормален за основната част от населението. Основополагащ за нормалния стандарт за живот е размерът на доходите, който може да осигури всички останали сфери на живот. Засегнати от този фактор са всички групи от населението, но размерът и периодичността на доходите оказва въздействие върху формирането на рискови групи и уязвимост на индивидите в комбинация със следните други фактори:

- равнището на бедност и доходите – трайна липса на собственост и постоянни приходи, безработни, ниски пенсии и недостатъчни приходи на лица в над трудоспособна възраст;
- структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства;
- увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството - семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- липса на жилище - във връзка с липсата на жилище и трудностите за осигуряване на наем, най-засегнати са: бездомни хора на различна възраст, които живеят сами; хората с тежки съпътстващи проблеми (зависимости, проблемно поведение, напуснали местата за лишаване от свобода); семейства от етническите малцинства; хора, напускащи специализирани институции за деца или за възрастни; самотни майки;
- принадлежност към етнически малцинства;
- местоживеене в отдалечени и/или изолирани населени места

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с доходите:

От съществено значение за превенцията и преодоляването на влиянието на рисковите фактори, свързани с доходите е предприемането на конкретни мерки и услуги по отношение на определените рискови групи:

- Преодоляване на безработицата сред трудоспособното население;
- Подпомагане и услуги на хора в надтрудоспособна възраст с минимални приходи;
- Подпомагане и услуги на хора от многодетни и непълни семейства;
- Подкрепа и услуги за семейства на хора с увреждания;
- Актуализиране на жилищната политика в населените места;

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- Оптимизиране на системите на здравеопазването и образованието;
- Актуализиране на политиките за социално включване на уязвимите малцинства.

Възрастта е вторият основен параметър, който влияе върху уязвимостта на населението, спрямо възможностите за автономност на хората и необходимостта от подкрепа. Характерно за народопсихологията в България е споделяната отговорност между членовете на разширеното семейство при предоставяне на грижата за децата и възрастните хора, като това се приема като норма в обществото. При определяне на предпоставките за нормален стандарт за живот се извеждат и възможностите за грижа за близките, които имат нужда – деца или старите хора.

Във връзка с тези фактори се формират две основни рискови групи:

- деца
- стари хора

Както и при доходите, параметърът възраст не формира самостоятелно рискови групи, а само в съчетание с други обстоятелства - в случая наличие или липса на близки и възможностите им да предоставят грижи. Възрастта влияе върху уязвимостта на населението в комбинация със следните фактори:

- отговорности и възможности за предоставяне на грижа за децата;
- възможности да се предоставят грижи за възрастни и стари хора от техни близки;

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с възрастта:

- Предоставяне на услуги и подкрепа на родители, които имат различни по характер трудности при отглеждането на своите деца;
- Предоставяне на услуги и подкрепа на приемни родители, близки и роднини, осиновители, които осигуряват родителски грижи за децата;
- Подкрепа за израстването и развитието на децата и тяхната пълноценна социална реализация;
- Преодоляване на факторите, свързани с бедността, които водят до настаняване на деца в специализирани институции;
- Предоставяне на услуги от резидентен тип;
- Предоставяне на услуги по деинституционализация;
- Подпомагане и услуги на възрастни хора, които имат нужда от придружаване в ежедневието си.

По отношение на старите хора, мерките би следвало да са насочени изцяло към предоставяне на подкрепа и на услуги, не само за цитираните групи, но и за всички останали, които се нуждаят от подкрепа в ежедневието си, за да могат членовете на техните разширени семейства да се реализират и да изпълняват задълженията си спрямо своите деца.

При продължителната работа на териториалната работна група бяха отчетливо определени две **основни групи**. Едната на **деца и семейства в риск**, а другата на **възрастните и стари хора**.

Данните за броя на лицата от съответните групи (с изключение на настанените в специализирани институции) са приблизителни, тъй като рискът от социално изключване е резултат от съчетаване на фактори от различно естество, а не резултат от една единствена характеристика. Така например, само наличието на много деца в семейството не може да бъде предпоставка за социално изключване, ако към тази характеристика не са включени и други, като продължителна безработица, липса на жилище, ниско образование на родителите.

В Общинския доклад-анализ [/Приложение 1/](#) е включен подробен „списък” на рисковите групи и подгрупи, характеристика на техните проблеми и потребностите им.

3.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

Наличните социални услуги са разглеждани като услуги за деца и услуги за възрастни и стари хора, от гледна точка на предотвратяване на рисковете.

Общи изводи за услугите за деца:

В общината няма специализирани институции за деца. При необходимост от извеждане извън семейството, нуждаещите се деца и лица се настаняват по възможност в специализирани институции в областта, а при липса на свободни места - и в съседни области.

Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че въпреки намаляващия брой на настанявания, все още има случаи, при които децата се настаняват поради бедност на семейства. Съществуващият проблем би могъл да се реши, чрез развитие на услуги в общността за подкрепа на семейства в риск (деца с един родител, бедни семейства, млади майки). В община Долна Митрополия няма социална услуга приемна грижа, която съвместно с възможностите за настаняване при близки и роднини е сериозен ресурс за превенция от настаняване в специализирани институции.

Услугите за деца с увреждания са развити предимно в областния център, където е и най-голямата групата на деца с увреждания. Тяхното функциониране би могло да се подобри чрез предприемане на конкретни организационни мерки по разширяване на достъпа до услугите. Извън подкрепа остават децата с увреждания в по-малките населени места.

Няма гарантиран набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, които да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца. Извън подкрепа на услугите остават деца с отклоняващо се поведение, деца в риск от отпадане от училище.

Услугите за превенция на рискови групи (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; подкрепа на осиновители, родители на деца с отклоняващо се поведение) са твърде ограничени.

Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

На територията на общината има разкрита специализирана институция „Дом за стари хора” с.Горна Митрополия от 2006 г. с капацитет 20 ползватели. От данните, подадени от Д”СП” Долна Митрополия и ръководител ДСХ, за тази предоставяна услуга има чакащи за настаняване.

Домашният социален патронаж е най-достъпната услуга в общността за стари хора, която може да бъде подобрена по отношение на дейностите, включени в услугата. Желанията на потребителите е да бъдат посещавани не само от социални работници, но и от медицинско лице и домашен помощник.

В по-голямата част от населени места работят читалища и пенсионерски клубове, които изпълняват много социални функции, близки до услугата Дневен център за възрастни хора.

На територията на общината няма развити Дневни центрове, Центрове за рехабилитация и социална интеграция за тази група.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

4 Приоритети и цели на Общинската стратегия

4.1 Визия, ценности и принципи

Тази стратегия изразява желанието за създаване на условия за пълноценна реализация и подобро качество на живот чрез грижа и подкрепа за местните общности, групи и индивиди в риск, защото реализацията е право на всеки един и допринася за развитието на общностите.

Главната цел на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2015 г.:

▶ от една страна, е развитие на системата за социална защита от действащи структури, специализирани институции, предоставяни услуги в общността и грижи за лица и групи със специфични потребности и възможности

▶ от друга страна, е съгласувана със Специфична цел на Общинския план за развитие (2007-2013г.): „Подобряване условията на живот на населението, развитие на човешкия фактор и интегриране в обществото на групи в социална изолация и малцинствени групи” .

За постигането на тези цели общинската стратегия предвижда развиването на модерна, ефективна система от социални услуги, която поставя в своя център ползвателя, отговаря на нуждите на общността, осигурява равен достъп и непрекъснато подобрява своето качество.

Основна ценност за стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Общоприетите принципи при планиране на социалните услуги предопределят основата за солидарно участие на обществото, като цяло, в създаването на един, достатъчно приемлив от широките слоеве на населението, документ с предварително осъзната необходимост и оценена впоследствие значимост.

Всички страни, ангажирани с разработването на Общинската стратегия, се обединиха около следните **принципи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
- Максимален достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Областната стратегия;
- Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, мрежи и партньорства;
- Надграждане на добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;
- Постоянно оптимизиране качеството на социалните услуги.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

В дългосрочен план Общинската стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне община Долна Митрополия в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота, максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за индивидите и общностите в риск.

4.2 Приоритети в развитието на социалните услуги в община Долна Митрополия

За постигне на качествена промяна в социалната среда и бъдещо развитие на социалните услуги, очертани от визията на Стратегията, е необходима интервенция в няколко приоритетни направления, които са идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в община Долна Митрополия.

Приоритетните направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от намеса за решаване на критичните социални проблеми на населението на общината.

Политиките на социалното включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

Общи цели

Общите цели на Стратегията кореспондират с онази част от специфичните цели към приоритетите на ОПР, които касаят развитието на социалните услуги и представят, в разгърнат вид, съдържанието на всяко едно от приоритетните направления на стратегията.

Специфични цели

Специфичните цели на Стратегията са проекция на част от посочените в ОПР мерки, към специфичните цели на Плана. Обединени в отделни формати, специфичните цели ориентират действията към разделно потвърждаване на основните цели.

Мерки /операции/

Мерките, разписани в Стратегията за развитие на социалните услуги, са продукт на самия документ, създадени да конкретизират намеренията на Община Долна Митрополия за постигане на целенасочена промяна в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, чрез реализация на определени групови инициативи.

Йерархична подреденост

Приоритетните направления са петте основни лъча, които трасират пътя на промяната, облечени в пет общи цели. Последните се подразделят на специфични цели, носители на изпълнени с дейности мерки.

4.2.1 Приоритетно направление „Повишаване ефективността на социалните услуги, предоставяни в общността”

Приоритетно направление „Повишаване ефективността на социалните услуги, предоставяни в общността” има за цел създаване на добър модел на подкрепа за деца и пълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността така, че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя дом и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда. Предоставяните услуги в семейна среда, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот на потребителите.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Развитието на социалните услуги в общността ще доведе до намаляване изоставянето на деца и настаняването им с специализирани институции, осигуряване на подкрепа на различните рискови групи за социално включване, с цел превенция на рисково поведение и социално изключване. Води до развиване на услуги по превенция на рискови фактори, ситуации, събития, които могат да водят до социална изолация и изключване или да задълбочават съществуващата такава.

Тези услуги ще бъдат развивани на общинско ниво с цел да се обхванат максимално голям брой ползватели. Услугите в това направление са насочени към подкрепа на семействата, децата, възрастните хора и лицата с увреждания и създаване на условия за оставането им в семейна среда, развитие на индивидуалните умения и ресурси, с цел приоритетно ползване на социалните услуги в общността и превенция на настаняването им в специализирани институции.

Това приоритетно направление има за цел развитие на широка мрежа от социални услуги в общността в община Долна Митрополия за подкрепа на следните рискови групи:

- Деца в риск, по смисъла на Закона за закрила на детето;
- Пълнолетни лица с установени трайни увреждания;
- Лица с установени трайни увреждания, настанени в институции;
- Самотно живеещи стари хора;
- Жени, преживели насилие и/или жертва на трафик;
- Родители и бременни жени, които имат нужда от подкрепа и развитие на умения за отговорно родителство.

Обща цел 1: Подобряване на съществуващите и развитие на нови социални услуги в общността с широка гама, еквивалентни на потребностите, равномерно разпределени, акцентирани върху превенцията на риска от социална изолация и деинституционализация на грижите.

Специфична цел 1.1: Развитие на широка мрежа от социални услуги в общността в община Долна Митрополия за подкрепа на уязвимите групи.

Специфична цел 1.2: Осигуряване на подкрепа на рисковите групи за социално включване, с цел превенция на рисково поведение и социално изключване.

Специфична цел 1.3: Намаляване изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции.

Специфична цел 1.4: Подкрепа за преодоляване на риска от социално изключване.

4.2.2 Приоритетно направление „Оптимизиране на социалните услуги, предоставяни в специализираните институции”

Това направление ще доведе до ускоряване на процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността. Обхвата на социалните услуги, предоставяни в специализирани институции ще се редуцира.

Общинската стратегия трябва да доведе до значително намаляване дела на децата и възрастните, живеещи в специализираните институции в областта и извън нея, чрез развиване на социални услуги за извеждането им, развиване на качествени социални услуги от резидентен тип със среда, близка до семейната.

Това приоритетно направление на стратегията има за цел развитие на широка мрежа от социални услуги в общността и осигурена резидентна грижа за следните рискови групи:

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- Деца в риск, по смисъла на Закона за закрила на детето;
- Пълнолетни лица с установени трайни увреждания;
- Самотно живеещи стари хора;
- Тежко болни възрастни хора.

Обща цел 2: Ускоряване процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Специфична цел 2.1: Развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата.

Специфична цел 2.2: Развиване на алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции.

Специфична цел 2.3: Осигуряване на достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

4.2.3 Приоритетно направление „Развитие на иновативни и алтернативни социални услуги за уязвими групи”

Най-важните тенденции в моделното развитие на оказваната социална подкрепа за уязвими общности в риск намират отражение в зависимостите между първи и втори приоритет на стратегията. Очевидно, перспективите за услугите в общността са възходящи, при паралелно свиване дела на специализираните институции, до пълното им изчезване.

Като безспорен акцент в тази ситуация се очертава процесът на преход от единия към другия вид социални услуги, придружаван от основния въпрос за покриване на възникналите дефицити в системата на обслужване, типично проявление на всяко секторно реструктуриране. Решението е в нестандартните инициативи, тоест търсене и повсеместно въвеждане на възможно най-адекватни мерки за осигуряване социална защита на нуждаещите се, като водещият признак не е нормативната легитимация на подхода, а задоволяването в максимална степен на потребностите.

Обща цел 3: Развитие на креативни социални услуги с гъвкави характеристики - комплексни по форма, интегрирани по съдържание, ориентирани основно към диверсификация на грижите, индивидуалния подход, интервенцията в семейна среда и повишаване на мобилността.

Специфична цел 3.1: Въвеждане на смесен тип социални услуги за групи в риск.

Специфична цел 3.2: Развитие на социални услуги за уязвими групи с разширено териториално покритие.

Най-важните тенденции в моделното развитие на оказваната социална подкрепа за уязвими общности в риск намират отражение в зависимостите между първи и втори приоритет на стратегията. Очевидно, перспективите за услугите в общността са възходящи, при паралелно свиване дела на специализираните институции, до пълното им изчезване.

Решението е в нестандартните инициативи, тоест търсене и повсеместно въвеждане на възможно най-адекватни мерки за осигуряване социална защита на нуждаещите се, като водещият признак не е нормативната легитимация на подхода, а задоволяването в максимална степен на потребностите.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Именно по тази причина, дори формулировката на общата цел по трети приоритет, за разлика от всички останали, подчертава най-вече значението на специфичността и особеностите на услугите, а не тяхната ориентация към дадени маргинални групи.

4.2.4 Приоритетно направление „Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги”

Това приоритетно направление, в своето съдържание, представя по най-ясен начин административната основа за обединяващото развитие на трите главни групи социални услуги.

Особено внимание заслужава придобиването и непрекъснатото усъвършенстване на знания и опит във връзка със специфичната компетентност по управление на проектния цикъл, отчитайки големите възможности за усвояване на финансови средства от външно финансиране.

Разписаните мерки по специфични цели, представят в разгърнат вид основните инициативи, и условно казано, се явяват множеството от фактори, повлияващи непосредствените ефекти на въздействие за качествена промяна на средата.

Обща цел 4: Оказване на максимална подкрепа и закрила за постигане на успешна вградимост в битовата, трудовата и социалната среда, осигуряващи по-високо качество на живот за групите в неравностойно положение, приоритетно за децата и хората с увреждания.

Специфична цел 4.1: Повишаване функционалните възможности на социалната инфраструктура.

Специфична цел 4.2: Развитие на човешките ресурси.

Специфична цел 4.3: Обвързване на социалните услуги с политиките за развитие на отделните общности.

Специфична цел 4.4: Осигуряване на повече финансови ресурси за развитие на социални услуги.

4.2.5 Приоритетно направление „Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги”

Включването на всички заинтересовани страни, по подходящ начин, осигурява механизмите за преодоляване анахронизма на традиционния потребителски модел, когато уязвимите групи са представени от граждански структури, консултиращи управлението, разпределението и регулирането на социалните услуги.

Основното препятствие се проявява в съсредоточаването на усилията върху подобряване ефективността на монополно предоставяните социални услуги, а не върху самото определяне на вида услуги. С други думи самите групи в неравностойно положение се позиционират тангенциално в процеса на формиране на политиката, насочена към решаване именно на техните проблеми. Това ограничава чувството за собственост върху получената социална подкрепа и поставя гражданите единствено в положение на бенефициенти на развитието.

Потребителският модел е илюстрация на недостатъчно осъзнати потребности за организиране на социален порядък в равновесие между държавата, бизнеса и обществото. Той не може да уеднакви индикаторите в рамката, в която субекта отдава, а обекта получава качеството на социалните услуги. Ето защо, общата цел на петия приоритет се опира главно на тезата за акумулиране на обществената енергия в обща банка за справедливо разпределение на социалните блага с активната съпричастност на всички страни.

Обща цел 5: Гарантиране на социалното единство и равните възможности за развитие на общности в риск, чрез споделяне на обществената отговорност за предоставяне на

адекватни, с разширен диапазон, териториално балансиран и преобладаващо децентрализирани социални услуги.

Специфична цел 5.1.: Развиване на мрежова стратегия при предоставянето на социални услуги.

Специфична цел 5.2.: Постигане на устойчивост и дългосрочна ориентация на социалните услуги към определящите тенденции в публичната сфера.

4.3 Основни целеви групи – потребители на услугите в община Долна Митрополия

В Анализа на потребностите са описани всички групи в неравностойно социално положение, които в различна степен са носители на риска от социално изключване. Въпреки желанието и необходимостта от задоволяване в максимална степен на всички обществени потребности, обективно не е възможно да се гарантира напълно оказване на достатъчно ефективна и повсеместна социална подкрепа.

Стратегията, първо, е срочен документ; второ, е осигурена с ограничени ресурси и, трето - бележи времевата последователност в провеждането на политики и практики за постепенно възходящо развитие на социалната сфера.

Отчитайки реалностите, Общинската стратегия отразява, по категоричен начин, стремежа на всички участници в планирането на социални услуги да се търси рационално най-вярната посока на адресираните мерки, за да се осигури социална защита на нуждаещите се приоритетно, съобразно степента и дълбочината на регистрирано социално неблагополучие.

Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията.

Приоритетните целеви групи, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в община Долна Митрополия, са:

- Деца в риск, по смисъла на Закона за закрила на детето;
- Пълнолетни лица, с установени трайни увреждания;
- Самотно живеещи стари хора.

4.4 Интервенция – социални услуги и мерки в община Долна Митрополия

4.4.1 Мерки и дейности по Приоритетно направление „Повишаване ефективността на социалните услуги, предоставяни в общността”

Първо приоритетно направление има водеща роля в концептуалната завършеност на стратегията.

Социалните услуги в общността представляват най-мощната възможност за успешно осъществяване на съвременните представи и идеи за модернизиране на социалната сфера и постигане високо качество на оказваната социална подкрепа за хора в неравностойно положение. По своя генезис, те са в пълен противовес на специализираните институции. Нещо повече, приоритетното развитие на услуги в общността е едно от главните решения за радикална промяна на съществуващата ситуация, създавайки предпоставки за „затваряне” входа и „отваряне” изхода на неподдаващата се на промени институционална грижа.

Обща цел 1: Подобряване на съществуващите и развитие на нови социални услуги в общността с широка гама, еквивалентни на потребностите, равномерно разпределени,

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

акцентирани върху превенцията на риска от социална изолация и деинституционализация на грижите.

Специфична цел 1.1: Развитие на широка мрежа от социални услуги в общността за подкрепа на уязвимите групи.

Мярка 1.1.1: Осигуряване на дневна грижа за деца и лица от различните рискови групи.

Дейност 1.1.1.1: Разкриване нови дневни центрове

Всеки Дневен център ще бъде с териториален обхват всички населени места на община Долна Митрополия.

Планираните нови дневни центрове са:

- Дневен център за хора от третата възраст – гр. Долна Митрополия – услугата ще стартира през 2011г., с капацитет 30 места.
- Дневен център за възрастни и стари хора с увреждания – с. Крушовене, община Долна Митрополия - услугата ще стартира през 2012г., с капацитет 20 места;

Предоставяните услуги включват:

- Здравно, правно и социално консултиране;
- Посредничество с други институции;
- Осигуряване на храна;
- Организиране на свободно време и отдих.

Мярка 1.1.2: Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на деца и лица с увреждания в среда, близка до семейната.

Дейност 1.1.2.1: Разкриване на “Кризисен център за жени и деца, преживели насилие или жертва на трафик” в община Долна Митрополия - услугата ще стартира през 2012г. с капацитет 5 места за деца и 5 места за възрастни.

Специфична цел 1.2: Осигуряване на подкрепа на рисковите групи за социално включване, с цел превенция на рисково поведение и социално изключване.

Мярка 1.2.1: Развитие на Център за социална рехабилитация и интеграция за осигуряване на медицинска и социална рехабилитация.

Дейност 1.2.1.1: Разкриване на нов център за социална рехабилитация и интеграция:

- ЦСРИ – община Долна Митрополия – услугата ще стартира през 2013г., с капацитет 30 места

Услугата цели да обхване поне 40 % от децата и лицата с увреждания и лицата в риск от социално изключване на територията на община Долна Митрополия.

По този начин на потребителите ще се осигурят:

- Медицинска рехабилитация
- Социална рехабилитация
- Консултиране – правно, здравно, социално, психологическо
- Програми за социални умения за самостоятелен живот
- Посредничество пред различни институции
- Обучение на близките за ежедневна рехабилитация
- Кризисна интервенция

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

Дейност 1.2.1.2: Разкриване на център за обществена подкрепа и постепенно повишаване на капацитета:

- През 2012г ще стартира услугата ЦОП в гр. Долна Митрополия, с капацитет 50 места. Предвидено е увеличаване на капацитета през 2015г, съответно до 60 места.

Предоставяне на услуги в рамките на ЦОП за развитие на родителски умения. Подкрепата за уязвими семейства, включително и за роднини, отглеждащи деца на родители в чужбина включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Практическа подкрепа в домакинството;
- Семейна медиация;
- Терапия, фамилно консултиране;
- Достъп до жилища, заетост;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 1.2.1.3: Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Домашен социален патронаж”.

Услугата се предоставя на територията на всички населени места в общината. Не е предвидено увеличение на капацитета на домашен социален патронаж до 2015г.

Мярка 1.2.2: Разширяване на грижите за хора с увреждания в семейна среда.

Спектърът на тези услуги обхваща ежедневните дейности въщи и извън обичайната домашна среда (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване). Услугата се предоставя в съответствие с интересите и възможностите на хората с увреждания и техните близки.

Дейност 1.2.2.1: Продължаване дейността на „Личен асистент” и постепенно повишаване на лицата, потребители на услугата.

Дейност 1.2.2.2: Продължаване функционирането и увеличаване броя на потребителите на социална услуга „Социален асистент”.

Дейност 1.2.2.3: Продължаване функционирането и увеличаване броя на потребителите на услугата „Домашен помощник”.

Специфична цел 1.3: Намаляване изоставянето на деца и настаняването им с специализирани институции.

Мярка 1.3.1: Превенция на изоставянето.

Дейност 1.3.1.1: Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.

Увеличаване броя на настанените деца при близки и роднини по реда на чл. 26 от ЗЗД, с цел предотвратяване на настаняването в специализирани институции и услуги резидентен тип.

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

4.4.2 Мерки и дейности по Приоритетно направление „Оптимизиране на социалните услуги, предоставяни в специализираните институции”.

Обща цел 2: Ускоряване на процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Стратегията трябва да доведе до значително намаляване на дела на хората в специализирани институции в областта чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, качествени социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната.

Специфична цел 2.1: Развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата.

Услугите в тази мярка са насочени към търсене на трайно решение за отглеждането на децата в семейна среда. Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, персонала на СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството, като предварително се издирва семейството на детето и се установява контакт с неговите близки; консултиране (социално, правно, психологическо, педагогическо), информиране, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ.

За част от децата с тежки увреждания се планира настаняване в новоразкрити ЦНСТ и то предимно за тези, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, (предвид заболяването им или поради други причини) и се нуждаят от непрекъсната специализирана резидентна грижа. Към края на периода на планиране в Стратегията голямата част от настанените в ЦНСТ деца от СИ ще са доближили или преминали в младежката възраст, като за тези с тежки увреждания ще продължи да стои нуждата от резидентна грижа.

Посоченото в дейностите местоположение на планираните ЦНСТ е предварително. В съответствие с методиката за функциониране на ЦНСТ, новите услуги за резидентна грижа от семеен тип се разкриват в районите, от където са децата, а не там, където са СИ. Затова след завършването на индивидуалната оценка на децата, настанени в СИ, мястото на ЦНСТ може да бъде променено, за да се осигурят възможности на децата за установяване на контакти със семействата и общността, от която произхождат.

Мярка 2.1.1: Развитие на услуги за реинтеграция на децата от СИ в биологичното или разширеното семейство.

Дейност 2.1.1.1: Дейности на специализираните институции и ОЗД за реинтеграция на децата от СИ в биологичното семейство.

Дейностите включват:

- социално-консултативна работа с деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда;
- подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки с биологичните родители, братя и сестри;
- подкрепа и консултации за детето и семейството в периода след реинтеграцията;
- работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители – дете; услуги за изграждане на родителския капацитет.

Мярка 2.1.2: Широко развитие на Приемната грижа и извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители.

Дейност 2.1.2.1: Услуги в подкрепа на осиновяването на деца, настанени в СИ.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Услугите ще включват обучение и оценка на кандидат приемни родители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Дейност 2.1.2.2: Набиране на приемни семейства от ЦОП.

Тази дейност включва разработване на приблизителен план със средногодишни разчети на основата на броя на децата в СИ от различните общини и териториално разпределение на децата.

Мярка 2.1.3: Изграждане на ЦНСТ за извеждане от СИ на деца, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Дейност 2.1.3.1: Изграждане на ЦНСТ за деца в община Долна Митрополия – услугата ще стартира през 2013г. с капацитет 8 места.

Центровете за настаняване от семеен тип предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция – прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. Настаняването в ЦНСТ на децата е последната мярка за закрила, след изчерпване на всички възможности за настаняване в семейство – биологично, разширено, приемно и на осиновители.

Специфична цел 2.2: Развиване на алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции.

Мярка 2.2.1: Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват защитени жилища (ЗЖ) и нови форми на услуги с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ, които подлежат на извеждане в ЦНСТ или защитено жилище. Съответно подготовката за извеждане изисква изграждане на умения и навици за относителна самостоятелност, вкл. чрез временен престой в защитено жилище – пространство в рамките на дома, където се предвиждат допълнителни дейности в тази насока.

Дейност 2.2.1.1: Изграждане и разкриване на защитено жилище за хора с увреждания в община Долна Митрополия с капацитет 8 места през 2014г .

Специфична цел 2.3: Осигуряване на достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Мярка 2.3.1: Подобряване на условията и качеството на предоставяните услуги в съществуващите специализирани институции за стари хора.

Дейност 2.3.1.1: Продължаване и подобряване на резидентната грижа в Дома за стари хора в с. Горна Митрополия, община Долна Митрополия (капацитет 20), което включва подобряване на качеството на рехабилитационната и социалната дейност в дома.

Мярка 2.3.2: Продължаване функционирането на съществуващите и изграждане на нови хосписи.

Дейност 2.3.2.1: Продължаване и подобряване на резидентната грижа в хоспис „Надежда” в гр.Гръстеник, община Долна Митрополия - с капацитет 42 места.

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

4.4.3 Мерки и дейности по Приоритетно направление „Развитие на иновативни и алтернативни социални услуги за уязвими групи”.

Обща цел 3: Развитие на креативни социални услуги с гъвкави характеристики - комплексни по форма, интегрирани по съдържание, ориентирани основно към диверсификация на грижите, индивидуалния подход, интервенцията в семейна среда и повишаване на мобилността.

Специфична цел 3.1: Въвеждане на смесен тип социални услуги за групи в риск.

Мярка 3.1.1: Прилагане на комбинирани пакети от услуги (информационни, консултантски, образователни, правни, посредничество и др.).

Дейност 3.1.1.1: Продължаване функционирането и запазване капацитета на съществуващия „Кабинет за семейно планиране” – гр. Долна Митрополия.

Основни данни:

Услугата е разкрита от Община Долна Митрополия през 2000г., с капацитет през 2010г. – 50 потребители и предназначение за всички населени места от състава на общината.

Фокус на услугата:

Младежи, родители и бъдещи родители, млади семейства.

Основни дейности:

Услугата се предоставя на място, почасово.

1. Консултиране от специалисти на младежи, родители и бъдещи родители относно превенция на нежелана бременност.
2. Оказване на подкрепа и закрила на бременността.
3. Организиране на Училище за бременни

Постигани резултати:

1. Недопускане на нежелана бременност.
2. Осигуряване на условия за нормално протичане периода на бременност.
3. Изграждане на умения за родителство.
4. Създаване на предпоставки за добро отглеждане на новородените деца.

Перспективи:

Запазване на наличния капацитет до 2015г., на фона на разширяване видовото разнообразие и повишаване качеството на предоставяните услуги. Уместно е развиване на мобилност на услугата за избягване концентрацията на голям брой потребители на едно място.

Специфична цел 3.2: Развитие на социални услуги за уязвими групи с разширено териториално покритие.

Ще продължат съществуването и капацитета си на регионален принцип следните социални услуги:

- Информационно-консултативен и обучителен център за деца и младежи със специфични потребности – подобрена подготовка за професионална/трудова реализация и преодоляване на социалната им изолация;
- Обучителен център за възрастни хора с увреждания;
- Бюро за социално обслужване.

В областния административен център се планира:

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- през 2011г. разкриване на Областен център за развитие на уязвими социални групи и лица в трудоспособна възраст, с капацитет 50 потребители и обхват – всички общини на Област Плевен;
- през 2011г. разкриването на Областен информационно-консултативен и обучителен център за социално включване на безработни лица в трудоспособна възраст, с капацитет 100 потребители за всички общини от състава на Област Плевен;
- през 2012г. разкриване на Регионален Център за навременна диагностика и ранна интервенция, с капацитет 40 потребители (20 деца и 20 родители) за предотвратяване на изоставянето или институционализирането на деца с увреждания, чрез подпомагане на родителите и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето - за всички общини от състава на Област Плевен;
- през 2012г. разкриване на Регионален координационен център с Бюро за социални услуги, с капацитет за обслужване на 150 потребители (50 деца и 100 възрастни) за всички общини от състава на Област Плевен;
- През 2014г. разкриване на Регионален Център за работа с деца с противообществени прояви и техните семейства, с капацитет 80 места (30 деца и 50 родители) за обслужване на всички населени места в Област Плевен.

4.4.4 Мерки и дейности по Приоритетно направление „Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги”

Обща цел 4: Оказване на максимална подкрепа и закрила за постигане на успешна вградимост в битовата, трудовата и социалната среда, осигуряващи по-високо качество на живот за групите в неравностойно положение, приоритетно за децата и хората с увреждания.

Специфична цел 4.1: Повишаване функционалните възможности на социалната инфраструктура.

Мярка 4.1.1: Изграждане на нова или модернизирани на наличната материална база.

Дейност 4.1.1.1: Извършване на ремонт за обновяване на съществуващи сгради (саниране, реновиране, преустройство на помещения, мерки за повишаване на енергийната ефективност, реконструкции на съществуващи и изграждане на нови инсталации, изграждане на достъпна среда).

Дейност 4.1.1.2: Доставка и монтаж на ново обзавеждане и оборудване или за подмяна на амортизирани ДМА.

Дейност 4.1.1.3: Закупуване на нови обслужващи транспортни средства, вкл. трансформирани МПС за превоз на хора с двигателни затруднения.

Мярка 4.1.2 Създаване на условия, позволяващи модифициране на услугите, въвеждането на нови техники и прилагането на съвременни методики за работа, съобразно действащите критерии и стандарти.

Дейност 4.1.2.1: Разкриване или обособяване на самостоятелни кабинети и специализирани помещения за индивидуална или групова работа.

Дейност 4.1.2.2: Осигуряване на необходимите специализирани материали, специални пособия и съоръжения, адекватни на спецификата при предоставяне на различните социални услуги.

Специфична цел 4.2: Развитие на човешките ресурси.

Мярка 4.2.1: Подобряване на организационната среда в социалните структури.

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

Дейност 4.2.1.1: Осигуряване високо ниво на организационна култура и професионално поведение, доминирано от морално-етични стереотипи.

Дейност 4.2.1.2: Повишаване на професионалната компетентност - придобиване на нова или допълнителна квалификация (специализация).

Дейност 4.2.1.3: Поддържане висока степен на мотивация на служителите.

Дейност 4.2.1.4: Индивидуална или групова работа за повишаване потенциала на екипното взаимодействие.

Дейност 4.2.1.5: Широко участие в интерактивни форми на гражданското образование (курсове, семинари, тренинги).

Мярка 4.2.2: Прилагане принципите на доброто управление.

Дейност 4.2.2.1: Подобряване мениджмънта на социалните услуги.

Дейност 4.2.2.2: Утвърждаване принципите на европейските хоризонтални политики в социалните услуги.

Дейност 4.2.2.3: Засилване на мерките за перманентен контрол по прецизиране качеството на предоставяните услуги.

Специфична цел 4.3: Обвързване на социалните услуги с политиките за развитие на отделните общности

Мярка 4.3.1: Развитие на социални услуги, предвидени в действащи планови документи.

Дейност 4.3.1.1: Осъществяване на инициативи в съответствие с мерките, разписани в приети общински стратегии, програми и планове за развитие на: социалните услуги, закрилата на детето, здравеопазването, средното образование, заетостта и безработицата, малките населени места и интеграцията на етническите малцинства.

Дейност 4.3.1.2: Изпълнение на програми и планове за действие на по-ниско йерархично ниво, изготвени от доставчици на социални услуги, насочени към отделни уязвими групи:

Специфична цел 4.4: Осигуряване на повече финансови ресурси за развитие на социални услуги.

Мярка 4.4.1: Повишаване на проектната активност.

Дейност 4.4.1.1: Участие в обучения за придобиване на необходимите специфични знания и специализирани умения по управление на проектния цикъл.

Дейност 4.4.1.2: Разработване и изпълнение на проекти с външно финансиране за разкриване на нови или поддържане на съществуващи социални услуги.

Мярка 4.4.2: Привличане на допълнителни финансови ресурси.

Дейност 4.4.2.1: Провеждане на повече благотворителни инициативи за набиране финансови средства.

Дейност 4.4.2.2: Засилване ангажираността на донори и спонсори, основно от бизнес средите.

Дейност 4.4.2.3: Създаване на местни обществени фондове за оказване социална подкрепа на основни групи с подчертано влошен социален статус.

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

4.4.5 Мерки и дейности по Приоритетно направление „Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги”.

Обща цел 5: Гарантиране на социалното единство и равните възможности за развитие на общности в риск, чрез споделяне на обществената отговорност за предоставяне на адекватни, с разширен диапазон, териториално балансирани и преобладаващо децентрализирани социални услуги.

Специфична цел 5.1.: Развиване на мрежова стратегия при предоставянето на социални услуги.

Мярка 5.1.1: Осъществяване на свързано между публичните субекти институционално структуриране на услугите (вертикално и хоризонтално).

Дейност 5.1.1.1: Въвеждане на координационни механизми за установяване на постоянна права и обратна информационна връзка между институции, специализирани звена, доставчици, потребители на социални услуги и други заинтересовани страни.

Дейност 5.1.1.2: Създаване на доброволчески мрежи за оказване помощ в работата на персонала от социалните звена.

Мярка 5.1.2: Съгласуване на управленския инструментариум на ниво териториални администрации.

Дейност 5.1.2.1: Осигуряване представително включване на всички заинтересовани страни в процеса на изготвяне, актуализация и реализация на основните стратегически документи за планово развитие на социалните услуги.

Специфична цел 5.2.: Постигане на устойчивост и дългосрочна ориентация на социалните услуги към определящите тенденции в публичната сфера.

Мярка 5.2.1: Осъществяване на взаимодействия по предоставянето на социални услуги между заинтересованите страни в рамките на региона.

Дейност 5.2.1.1: Развиване на партньорства на три нива: община, надобщински и областно по схемите:

- община – община;
- община – НПО;
- община – фирма;
- община – институция;
- НПО – НПО;
- НПО – фирма;
- НПО – институция;
- фирма – фирма;
- фирма – институция;
- институция – институция;
- групови партньорства на повече от две юридически лица – еднотипни или видово различни (консорциуми, платформи и др.);
- запазване на юридическата самостоятелност; обединение с ограничена автономност; създаване на друга структура – кратно участие или пълно сливане в новия публичен субект.

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

Мярка 5.2.2: Координиране на основните секторни политики и практики.

Дейност 5.2.2.1: Периодично провеждане на публични форуми (кръгли маси, дискусии, дебати, конференции) по значими проблеми и въпроси, свързани с различните аспекти на установени социални неблагоприятия при рисковите групи.

Мярка 5.2.3: Увеличаване трансфера на компетенции и ресурси в социалната сфера.

Дейност 5.2.3.1: Разширяване обема на социалните услуги – делегирана от държавата дейност.

Дейност 5.2.3.2: Предоставяне управлението на социални услуги от страна на местните власти на обществени и частни организации – доставчици.

Изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015г.) е обвързано със следване на зависимостта между поставените цели и разписаните мерки. Планирани социални услуги и мерки в Община Долна Митрополия са посочени в [Приложение 2](#).

Логическата рамка и ключовите индикатори за успех са посочени в [Приложение 3](#).

5 Финансова рамка и източници на финансиране на социалните услуги в община Долна Митрополия

5.1 Финансови ресурси

Финансовата рамка на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015 г.) обхваща сумарно разходите по капиталовите вложения, издръжката на услугите и други, свързани дейности – **Таблицы 1, 2 и 3**.

Таблица 1 Средства, необходими за финансиране на периода 2011 – 2015 г.

Вид разход	Необходими средства по години					Общо
	2011	2012	2013	2014	2015	
За текуща издръжка	1 815 392	2 163 085	2 399 763	2 589 443	2 731 419	11 699 102
За капиталови разходи	42 200	1 450 000	1 130 000	300 000	0	2 922 200
Общо	1 857 592	3 613 085	3 529 763	2 889 443	2 731 419	14 621 302

Таблица 2 Съотношение на средствата за издръжка и инвестиции

Година	2011	2012	2013	2014	2015
Вид разходи	Относителна тежест (в %)				
За текуща издръжка	97,73	59,87	67,99	89,62	100,00
За капиталови разходи	2,27	40,13	32,01	10,38	0,00
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблица 3 Средства, според източниците на финансиране

Източник на финанси	Местни приходи	Проекти и местни	Държавен бюджет	Проект и държавен	Държавен бюджет	Проект, държавен	Собствени приходи	Проект и собствени	Проект	Общо (в лв.)

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

ране		приходи		н бюджет	и местни приходи	бюджет и местни приходи	на достав- чици на со- циални услуги	ни приход и на доставч ици на социал- ни услуги		
Текуща издръжка	2565901	0	2609902	4654097	0	0	1581522	0	287650	11699102
Капиталов и разходи	0,00	0	0	0	0	0	0	0	2922200	2922200
Общо (в лв.)	2565901	0	2609902	4654097	0	0	1581522	0	3209850	14621302
Текуща издръжка	17.55%	0.00%	17.85%	31.83%	0.00%	0.00%	10.82%	0.00%	1.97%	80.01%
Капиталов и разходи	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	19.99%	19.99%
Общо (в %)	17.55%	0.00%	17.85%	31.83%	0.00%	0.00%	10.82%	0.00%	21.95%	100,00%

За определянето на общия размер на необходимите средства за всяка от планираните социални услуги се определи финансовият ресурс, чрез който предоставянето на услугата да се обезпечи. При определяне размера на средствата за текуща издръжка се приложиха основно два подхода:

1. За услугите, за които има определен единен разходен стандарт в РМС ¹ 715 от 01.10.2010 г. за разпределение на дейностите, финансирани чрез общинските бюджети, на местни и делегирани от държавата дейности и за определяне на стандарти за финансиране на делегирани от държавата дейности през 2011г., се ползва съответният стандарт;

2. За услуги, за които няма определен единен разходен стандарт, беше определен примерен стандарт на база пресметнати разходи за предоставянето на услугата, практика по осъществяване на дейности, близки с дейностите по предоставяне на услугата или като част от единния разходен стандарт на услуга, близка по характер до планираната социална услуга.

Увеличение на разходните стандарти са предвидени за следващите години – за 2012г. с 2%, за 2013г. с 4%, за 2014 г. със 7% и за 2015г. с 10% спрямо изходната (2011) година. Това е достатъчно песимистична прогноза, тъй като посочените равнища са в рамките на допустимата инфлация, която може да се очертае след излизане на страната от рецесията.

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата на средства за общината, която е призвана да предоставя социалните услуги съобразно местните потребности. Ето защо се очаква плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение.

Финансовите средства за осигуряване изпълнението на Годишните планове за развитие на социалните услуги се явяват ежегодно обособени раздели от съответните бюджети на Общината.

5.2 Материално-технически ресурси

Въпреки някои нормативни ограничения, особено по въпроса за промяна предназначението на собствеността, Община Долна Митрополия е в състояние да обезпечи, в голяма степен, осъществяването на инициативи в социалната сфера, където принципно са необходими сериозни инвестиции в подходящ сграден фонд, специализирано обзавеждане и оборудване.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Тук съществена роля се очаква да играе засилващото се публично-частно партньорство, респективно приносът на фирми и неправителствени организации, които предоставят социални услуги. Очакваното създаване на фондове за градско развитие в близкото бъдеще ще даде обективна основа за ангажиране на значителен дял частна собственост, с което се отваря нова възможност за насърчаване на деловата активност и развитие на социално отговорно предприемачество.

Не малък дял от необходимите материално-технически ресурси могат да бъдат придобити като принадлежна стойност от успешната реализация на планираните проекти за външно финансиране. Добро надграждане в същата посока е постигане капитализирането на направените инвестиции и пазарно възстановяване на амортизираните дълготрайни материални активи.

5.3 Човешки ресурси

Осъществяването на дейностите по изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2007 - 2011г.) е в ресора на съответните специализирани административни звена на Община Долна Митрополия в партньорство с привлечените по реализацията на ОСРСУ външни институции, органи и организации от трите обществени сектора: държавен, частен и неправителствен.

Специално внимание се отделя на персонала, работещ в социалните звена и специалистите, които осигуряват външната експертиза за гарантиране качество на извършваните дейности и предоставяните услуги за населението, имащо пряко отношение към успешното изпълнение на Стратегията.

Третият сериозен фактор са самите потребители, за които осигуряването на повече участие и социално включване ги превръща в активна и ангажирана страна в процеса на реализация на плановия документ.

Раздел В: Технология на изпълнението

6 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Изграждането на капацитет за изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги е тема в две водещи направления.

От една страна, капацитетът е със знак за равенство на възможностите, спрямо изискванията на обществото за максимално задоволяване на потребностите от оказване на адекватна грижа за нуждаещи се групи от населението и осигуряване на добър жизнен стандарт за всички, гарантиран от равния достъп до образование, здравеопазване, социални услуги, културно развитие, трудова заетост и доходи.

От друга страна, капацитетът е мерило за отчитане степента на гражданска удовлетвореност, по отношение предявените претенции на хората към своите овластени представители – органи, организации, институции в различни ресори на публичната сфера, за наличие на сериозен професионализъм, ефективност на решенията и качество на изпълнението.

В обобщение, капацитетът за изпълнение на стратегията е своеобразен синтетичен продукт по предназначение, получен от проявени административни умения, във вид на знания и опит, да се организира компетентно предоставяне на резултативни социални услуги.

6.1 Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги

По дефиниция, четвъртата обща цел на Стратегията концентрирано насочва усилията на заинтересованите страни към приложното поле на социалното подпомагане. Само изграждането на необходимия капацитет на предоставяните социални услуги прави възможно оказването на максимална подкрепа и закрила за постигане на успешна вградимост в битовата, трудовата и социалната среда, осигуряващи по-високо качество на живот за групите в неравностойно положение.

Четири са опорните стълба, за да се случи това:

- Повишаване функционалните възможности на социалната инфраструктура;
- Развитие на човешките ресурси;
- Обвързване на социалните услуги с политиките за развитие на отделните общности;
- Осигуряване на повече финансови ресурси за развитие на социални услуги.

В калейдоскопа на четвъртия приоритет на Стратегията са събрани основните стъпки в маркираното пространство за активни действия:

- изграждане на нова или модернизирание на наличната материална база;
- създаване на условия, позволяващи модифициране на услугите, въвеждането на нови техники и прилагането на съвременни методики за работа, съобразно действащите критерии и стандарти;
- подобряване на организационната среда в социалните структури;
- прилагане принципите на доброто управление;
- развитие на социални услуги, предвидени в планови документи;
- привеждане на действащите документи за развитие на социални услуги, предназначени за отделни общности, в съответствие с идентифицираните обществени потребности;
- повишаване на проектната активност;

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- привличане на допълнителни финансови ресурси.

При зависимостта на успеха от тази условност, постигането на поставените в Стратегията водещи цели за развитие на услугите в общността, модифицирането на специализираните институции и отварянето на алтернативна ниша за иновации, очевидно поставя въпроса за капацитета на услугите, като определяща величина в скалата на прогреса, подчинена на административната компетентност.

6.2 Изграждане на административен и организационен капацитет

Формално погледнато, изграждането на административен капацитет е част от задължителния подход за утвърждаване на ефективното управление, има общ характер, от гледна точка на средствата, и служи за създаване на добра основа за реализацията на избраните тактически прийоми, следвайки начертания от Стратегията път на желаната промяна.

Схващането за изграждане на административен капацитет, заключен преобладаващо в границите на юридическата идентичност на всяка една структура, специално в социалната сфера, е на крачка от архаизма, имайки предвид специфичността на водещите характеристики на външната среда – подчертана комплексност и силна изменчивост.

Обективно, последните два приоритета на Стратегията би трябвало да се разглеждат като преливащи се нюанси на една идея за постигане на високо качество, но във всички случаи петият има преобладаващо значение, понеже акцентира върху споделеното ресурсно осигуряване, засиленото пространствено покритие и рационалния организационен модел, чрез:

- Развиване на мрежова стратегия при предоставянето на социални услуги;
- Постигане на устойчивост и дългосрочна ориентация на социалните услуги към определящите тенденции в публичната сфера.

В конкретиката на обстоятелствата, тук влизат в съображение целенасочени действия за:

- осъществяване на, свързано между публичните субекти, институционално структуриране на услугите;
- съгласуване на управленския инструментариум на ниво териториални администрации;
- реализиране на взаимодействия по предоставянето на социални услуги между заинтересованите страни в рамките на общината и региона;
- координиране на основните секторни политики и практики;
- увеличаване трансфера на компетенции и ресурси в социалната сфера.

Все пак, трябва да се отбележи, че няма ясна демаркационна линия между функционалните възможности на услугите и капацитета за администриране, от което следва, че капацитетът на социалните услуги трябва да се разглежда на по-ниско, подчинено ниво.

7 Времева рамка и периодика

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.) е с петгодишен период на тематичен обхват.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.) се реализира в периодична последователност, условно на няколко етапа:

- първоначален период на изпълнение – 2011-2013 г.

След три години, от началото на реализацията, се извършва аналитичен преглед и междинна оценка, която може да аргументира нуждата от частична актуализация на стратегията за оставащите две години.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Принципно, поради отговорния характер на плановия документ, промени по съдържанието могат да се внасят винаги, когато възникне доказана необходимост.

- втори период на изпълнение – 2014-2015 г.

Двата периода на реализация, в последователност, са отразени в цялостен оперативен план-график – [Приложение 4](#).

Разпределението на дейностите по години е заложено в годишни планове за развитие на социалните услуги, съответно през 2011, 2012, 2013, 2014 и 2015 г., които имат следната структура:

1. брой, вид и капацитет на социалните услуги, които функционират на територията на Общината;
2. брой, вид и капацитет на социалните услуги, които се предлага да бъдат открити, закрити и/или реструктурирани;
3. източници на финансиране на социалните услуги;
4. ресурсно обезпечаване на предоставянето на социалните услуги;
5. други дейности за развитие на социалните услуги.

Поради спецификата в процеса на планиране и програмиране, Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.) попада в периметъра на документ от по-висш ранг, който отделно покрива различен обем от поставените в нея приоритети, цели и мерки - Общинският план за развитие (2007-2013г.)

По тази логика, на определен етап реализацията на Стратегията се постига посредством осъществяването на действия, предвидени и в двата планови документи, особеност, произтичаща от възможностите на проектните идеи да продуцират повече от един ефект в различни направления.

Следователно, постигането на приоритетите и целите на ОСРСУ (2011-2015г.) е функция на сборния ефект от успешната реализация на Стратегията и Плана за периода до 2013г. По време на следващите две години Стратегията ще придружава изпълнението на Общинския план през началната част на новия планов период 2014-2020г.

8 Институционална рамка на изпълнението на стратегията

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015 г.) не само допуска, но и задължава предприемането на целенасочени стъпки за мобилизация на целия обществен ресурс, като база за формиране на необходимия капацитет за успешното изпълнение на документа. Тази идея се интерпретира посредством привличането на социалните партньори за пряко участие в определени действия и степента на отговорност, разпределена според поетите ангажименти. Видимата основа за сътрудничество е реализацията на конкретни проекти в сферата на социалната защита и осъществяването на публични инициативи в подкрепа и за оптимизиране на социалната политика. В този смисъл, партньорството е предпоставка за създаване на общ социален капитал и изграждане потенциала на устойчивото взаимодействие между трите обществени сектора.

8.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат Общинска стратегия за развитие на социалните услуги и Годишен план за развитие на социалните услуги. Нормативно установено е, че местното самоуправление се осъществява от общинския съвет, а местната изпълнителна власт - от кмета на общината. Така или иначе в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики** за развитие на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението ѝ и оценка на нуждите на групите в риск.

Роля и отговорности на **Общинския съвет**:

- Обсъжда и приема Общинската стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и Годишния план за развитие на социалните услуги по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на Годишния план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Роля на **кмета** на общината:

- Организира изработването на Годишните планове за развитие на социални услуги на територията на общината и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на Годишния план за развитие на социални услуги;
- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск.
- След съгласуване с Обществения съвет представя за одобряване от общинския съвет на доклад за изпълнението на Годишния план за развитие на социални услуги;
- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- Обсъждане на областната стратегия и осъществяване обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за инициирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, като:

- Координират и инициират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка;
- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПОСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Групата на партньорите по изпълнението на ОСРСУ включва:

Регионалните дирекции за социално подпомагане, като териториални поделения на АСП в областните административни центрове и **Дирекциите "Социално подпомагане"** - на територията на всяка община провеждат държавната социална политика по отношение на закрила на детето, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в общината от социални помощи и социални услуги.

ДСП носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП - Плевен за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в ДМСГД и ДДЛРГ в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисковото поведение.

Предвид основните си функции, РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложените цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи, свързани с:

- Идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- Насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- Насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- Работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- Оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- Планиране (съвместно с Дирекция Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- Консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- Подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- Подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се от услуги в общността стари хора.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

Дирекция „Бюро по труда“ участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи, напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекцията "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

- Участие в разработването на местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия.

Важна роля в изпълнението на стратегията играят **неправителствените организации** – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в община Долна Митрополия. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите **НПО** разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

Местният бизнес не е включен в процеса на общинското планиране, но неговите представители могат да участват в изпълнението на част от дейностите в стратегията. Приносът на местния бизнес се очертава в някои направления:

- Мобилизиране на бизнеса в публично-частните партньорства (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.)
- Финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

8.2 Механизми на партньорството

Изграждането на механизми на партньорство в Общинската стратегия е определено като Приоритетно направление „Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги”.

При изпълнението на Стратегията са заложили конкретни дейности за развиване и апробиране на механизми за осъществяване на планираните смесени услуги и съвместни дейности между общини и сектори в решаването на проблемите на рисковите групи, както и дейности за разработване на модели и процедури на взаимодействие между ангажираните заинтересовани страни.

В община Долна Митрополия ще бъдат използвани разнообразни инструменти за сътрудничество, като:

- Споразумения за съвместна работа за инициране/изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени;
- Партньорства – съвместни действия в определени насоки за съвместна работа;
- Съвместно разработване на Общински планове за развитие, бюджета на общината, други стратегии, концепции и други;
- Обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус и конференции с консенсус;
- Отворени работни групи с участие на всички заинтересовани страни и участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи;
- Привличане на местния бизнес и организациите на предприемачите при изпълнението на стратегията (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество).
- Развитие на публично-частните партньорства при финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

9 Система за мониторинг и оценка

9.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Общинската стратегия за социалните услуги в община Долна Митрополия. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Мониторингът се изразява в методично и регулярно набиране, анализиране и използване на информация с цел извършване на оперативен контрол, гарантиране качеството на дейностите и вземане на решения по реализацията на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.).

В основата на системата за мониторинг и оценка стоят критичните фактори за успех и ключовите индикатори за изпълнение, без които не могат да бъдат постигнати целите на организацията.

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

Обект на наблюдение и контрол са:

- **Организацията** (разпределение на ролята в екипа; компетентност; йерархия при вземането на решения; наличност на допълнителни ресурси).
- **Инструментариума** (методите за планиране и отчетност; методите за наблюдение и контрол).
- **Съдържанието** (съответствие на действията с намеренията; външни и вътрешни ограничения; работа с ползвателите; изразходване на ресурси).
- **План-графика** (класификация на дейностите; реализация на дейностите: време-ресурси-резултати; обработка и анализ на информацията; обратна връзка с дейностите).

Съществуват пет етапа в разработването на системата за наблюдение и контрол:

- анализ на целите на Стратегията

Ефективността на провеждания мониторинг в голяма степен зависи от потвърждаването на логическата връзка между цели, дейности и резултати. По този начин се поставя основата и за правилния избор на индикатори.

- преглед на процедурите за изпълнение на документа

Това е способ, предназначен да идентифицира източниците и нуждата от информация, като нейните характеристики зависят от честотата на отчетите и нивата на управление.

- определяне на индикаторите

Изборът на индикатори е предопределен от степента на приложимост за измерване доколко се постигат целите. Фокусът на вътрешния мониторинг е насочен предимно към физическото изпълнение на дейностите и разходите по тях.

- разработване на форми за отчитане

Създаването на отчетна документация по изпълнението на стратегическия документ цели представянето на еднотипна и концентрирана информация, която лесно да бъде анализирана. Отчитането е един от най-важните елементи на мониторинговия процес, особено по отношение регистриране напредъка в изпълнението на Стратегията за развитие на социалните услуги.

- съставяне на мониторингов план

Планирането на провежданото наблюдение и контрол определя нуждите от персонал и умения, като ясно се специфицират отговорностите по набирането на информация и изготвянето на отчети.

Матрицата на мониторинговия процес може да се представи графично в **Таблица**.

Параметри на дейностите	Фази на реализация		
	планиране	изпълнение	завършване
Резултати		X	X
Качество		X	X
Срокове	X	X	X
Стойност	X	X	X
Участници		X	
Материали	X	X	X
Външни изпълнители	X	X	X

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

Оценката може да се дефинира като периодична проверка на: постигнатото спрямо планираното; еквивалентността на управленската и организационната жизнеспособност; очакваните потенциали и перспективи според съдържанието на ОСРСУ. Оценката има диагностичен и прогностичен характер. Тя съдържа следните елементи:

- **Определяне качеството на „продукта” от всяка дейност**
- **Съпоставяне на плановете и очакванията с целите**
- **Избор на индикаторите за изпълнение**
- **Паралелно наблюдение на извършваните дейности**
- **Отчитане на резултатите**

Системата за оценка на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015 г.), подобно на мониторинга, също включва пет етапа на последователно развитие:

- предварителна оценка

След приключване разработването на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015г.), документът премина три нива на предварителен преглед и оценка, чиито официални атрибути са становищата на:

- ◆ Дирекция „Социално подпомагане”.
- ◆ Обществен съвет за социално подпомагане
- ◆ Комисиите на Общински съвет Долна Митрополия

Предварителната оценка акцентира върху принципа на съответствието, от гледна точка на формалните изисквания за успешна реализация на Стратегията, на основата на наличния капацитет и възможности на организацията.

- междинна оценка

С нея се прави преглед на напредъка след приключването на тригодишното изпълнение, в края на 2013г. и е основа за внасяне на предложения за промяна, които включват въвеждане на корективи по необходимост.

- придружаваща оценка

Тя съпътства изпълнението на ОСРСУ (2011 - 2015г.) по етапи, на база отчетите за изпълнение на годишните планове за развитие на социалните услуги, във връзка с осъществяването на планираните дейности и следи за непрекъснатостта на процеса. Тази оценка е част и от годишните доклади по изпълнение на програмите за реализация на Общинския план за развитие (2007-2013г.) и (2014-2020г.) през периода 2011-2015г.

- финална оценка

При приключване изпълнението на Стратегията през 2015г. всички събития подлежат на цялостна и обобщена оценка по веригата: от вложените ресурси, през осъществените действия до поставените цели и постигнатото въздействие. Крайната оценка по реализацията на стратегическия документ играе важна роля и като основа за подобряване на бъдещата работа в сферата на социалната политика и практика.

- последваща оценка

След изпълнението на Стратегията, извън времевата рамка на документа, се извършва последваща оценка, която измерва устойчивостта и дългосрочния ефект на постиженията, най-малко до края на 2017г., когато тече втория плановия период за реализация на Общинския план за развитие (2014-2020г.) и са изминали две години от действието на новата ОСРСУ.

9.2 Участие на общината в мониторинга и оценката:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Долна Митрополия.
2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво.
3. Да изработи комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи.
4. Да гарантира системното актуализиране на Общинската стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за изпълнение на Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка, са задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Основният подход е мониторингът и оценката с участие, който изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

Реализацията на Стратегията се организира от Звено за мониторинг и оценка към Община Долна Митрополия. Звеното ежегодно разработва отчети по изпълнението. За целта се изисква допълнителна информация и данни по направленията: образование, безработица, бедност, интеграция на малцинствата, демографски статус, жилищно настаняване, строителство и техническа инфраструктура, градоустройство, икономическо развитие.

Ресорният Зам. Кмет „Социални дейности” на Община Долна Митрополия координира изпълнението на Стратегията с другите отдели и сектори в администрацията, попадащи тематично в обхвата на документа, както и с останалите заинтересовани страни – външни органи, организации и институции и осъществява наблюдение и контрол по реализацията на Стратегията.

Кметът на Община Долна Митрополия оценява ежегодното изпълнение на стратегическия документ, на база изготвените отчети по реализация на планове за развитие на социалните услуги.

Крайното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015г.) се финализира с цялостен доклад, обхващащ петгодишния период на реализация, на основата на отчетите по изпълнение на годишните планове.

С този доклад, Кметът на Община Долна Митрополия отчита изпълнението на Стратегията, като го представя пред Общински съвет Долна Митрополия за разглеждане и приемане на сесия.

9.3 Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

За 2011г. планът за действие е даден в [Приложение 5](#).

10 Публичност и прозрачност

Осигуряването на условия за публичност и прозрачност в работата на администрацията е признак на управленска отговорност, споделена от местната власт с гражданите в интерес на устойчивото развитие на селищната система и повишаване качеството на живот на хората в собствената им община.

Това е водещата причина, поради която местната общност бе запозната предварително с идеята и основанията за намеренията на Община Долна Митрополия да разработи Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015г.). По този повод, към състава на създадената териториална работна група, освен общински служители, бяха привлечени и външни експерти от различни специализирани институции и граждански организации – доставчици на услуги.

Включването на социалните партньори, от една страна гарантира широката обществена подкрепа за предприетата инициатива, а от друга - потвърди, че именно екипният принцип е в основата на ефективното публично - частно партньорство.

През целия период на работата по проекта на документа, всички ангажирани участници имаха свободен достъп до базата данни и поетапно - до вече готовите раздели на Стратегията (първоначално за Доклад-анализа на потребностите в Община Долна Митрополия, приет с Решение на Общински съвет и впоследствие за целия обем на документа).

За запознаване на местната общественост с постигнатите резултати и осигуряване на прозрачност в процеса на създаване на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015г.), проектният ѝ вариант бе публикуван на електронната страница на Общината.

Общественият съвет за социално подпомагане разгледа на свое заседание проекта на Стратегията и даде предварителна оценка за потенциалните параметри на взаимодействие, които документът маркира, като изрази писмено становище за нейната практическа приложимост в целенасочената политика по създаване на благоприятна среда за развитие на социалните услуги.

Проекта на Стратегията бе съгласуван с Дирекция „Социално подпомагане”, за налагане на експертен коректив по текстовете, необходимост, произтичаща от специализирания характер на съдържанието, методологичната специфика на услугите и особения характер на документа, като определящ по отношение политиките за развитие на социалното подпомагане.

Осигуряването на публичност и прозрачност на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011 - 2015 г.), както в процеса на разработване, така и по време на реализация, целят да гарантират „отворения” характер на документа и възможността за внасяне на полезни изменения и допълнения от страна на граждани, организации и институции.

Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

Конкретните задачи са:

- Да осигури подкрепата на цялата общественост по приоритетните направления, мерки и дейности, както и привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги;
- Да привлече общественото внимание и да повиши чувствителността на обществото към хората от различните уязвими групи, към техните потребности и възможности за решаване на проблемите им;
- Да популяризира принципите и посланията на Общинската стратегия за толерантност, социална интеграция, равни права и равен достъп на всеки до възможности за развитие.

Мерки:

- Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни за Общинската Стратегия за развитие на социалните услуги на територията на община Долна Митрополия;
- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на общината;
- Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на община Долна Митрополия;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

11 Актуализация на Стратегията

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.) е документ, който отразява особеностите, значимите проблеми и приоритетните направления в социалната сфера.

Важно изискване, за да бъде Стратегията непрекъснато действащ документ е да отговаря адекватно на обществените потребности, да съобразява динамиката на настъпващите промени, да поддържа системна устойчивост.

Обществените потребности са изначалното водещо основание за съществуването и прилагането на Стратегията, като управленски инструмент, насочен към задоволяване на действителните нужди на населението от социална подкрепа. Същевременно, тя трябва да е документ с разписани паралелни действия на съответствие, спрямо спецификата на задачната среда.

В процеса на управление, осъществяването на постоянен контрол цели, ако се регистрират съществени отклонения по индикаторите за сравнения, да бъдат предприети незабавни мерки за възстановяване на определения баланс между предварително избраните базисни стойности техните променливи величини. Това означава, че измененията в качествените характеристики на средата предполагат задължително наличие на възможности за внасяне на корективи в съдържанието на Стратегията.

Когато става въпрос за актуализация на Стратегията, преди всичко се разбира административна процедура и технология на текстовата разработка.

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Долна Митрополия (2011 – 2015)

Процедурата отразява нормативно регламентирани действия, предприети за внасяне на необходими изменения по съдържанието.

Технологията покрива изискванията за прилагане принципите на стратегическо планиране при възпроизвеждане на унифициран модел.

Важно е да отбележи, че актуализацията на Стратегията не е задължителен акт, самоцелно породен от демонстрацията на добри управленски качества, т.к. плановото проследяване на изпълнението се изразява в последователно наблюдение и системен прочит за потвърждаване перманентното съответствие на документа спрямо условията на средата. Ако се налага преработка, тя може да варира от „козметично” обновяване на текста до определена степен на съществени изменения в посоката на действията.

Преди да бъдат уточнени намеренията в този аспект, е необходимо да се определи границата на допустимата промяна, което налага описание на специфичните условия и конкретните стъпки:

1. Съдържанието на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.) позволява преработване на концепцията до йерархично ниво на мерките (операциите) и специфичните цели.

Ако тази необходимост касае приоритетните направления и общите цели, съществуването на документа в приетия формат се обезмисля, понеже се нарушава основната конструкция и се компроментира визията на Стратегията.

2. Преформулирането на низходящите части от стратегическия раздел на документа може да бъде извършено само след провеждане на предварително проучване по актуални данни и разработване анализ на променената ситуация.

Сама по себе си, процедурата налага ползването на обновена информация от официални източници и следва времето на нейното предоставяне за свободно ползване от потребители.

Казано с други думи, в технологията не се въвеждат нови методологични и стилистични варианти, които да противоречат на общата логика.

Точно обратното, търси се плавния преход и консолидация между действащата част на документа и привнесените нови елементи.

Подобно на първоначалния вариант, в процеса задължително се включват всички заинтересовани страни, за да се гарантира широко участие, публичност и обществена представителност на документа.

3. Актуализираната Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015 г.) подлежи на същия режим на утвърждаване, както и първоначалния вариант.

По предложение на Кмета на Общината, придружено от становищата на съответните институции (Обществен съвет по социално подпомагане и Дирекция „Социално подпомагане”), документът се разглежда и приема на сесия на Общински съвет Долна Митрополия.

4. Измененият вариант на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015г.) не може да бъде официализиран преди приключване на първия етап от реализацията - 2013г., когато ще са налице три годишни отчета по планово изпълнение с регистрация на промяната във водещите тенденции.

Годишните доклади са основанието за ревизиране на документа.

След този период регламентиране на промяна по целесъобразност е трудно допустимо, защото след изтичане на първата календарна година – 2014, последвала актуализацията, предстои от средата на 2015г. да започне разработването на Стратегията за новия планов

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
в община Долна Митрополия (2011 – 2015)**

период 2016-2020г. Казано с други думи, действията биха се изместили на границата на краткосрочното планиране, което не е предмет на основния документ, а на неговото изпълнение, разпределено в периодиката на годишните планове.

Основен принцип при вземане на решение за пристъпване към актуализация на Стратегията за развитие на социалните услуги е необходимостта, потвърдена от доказана аргументация в полза на общността и местното развитие, за постигане по-добро качество на живот на гражданите.